

Prof. dr hab. Zbigniew Kopański,
Wydział Nauk o Zdrowiu,
Uniwersytet Jagielloński Collegium Medicum

05.11.2019 r.

RECENZJA ROZPRAWY DOKTORSKIEJ

mgr. Michała Wieczorka pt. „Umiejętności psychofizyczne i kompetencje społeczne ratownika medycznego w realizacji projektów fundacji Polskie Centrum Pomocy Międzynarodowej" promotor: dr hab. n. hum. Grażyna Nowak–Starz, prof. nadzw,
promotor pomocniczy: dr n. o kf. Małgorzata Markowska

I. Podstawa wykonania recenzji

Na recenzenta rozprawy doktorskiej mgr. Michała Wieczorka pt. „Umiejętności psychofizyczne i kompetencje społeczne ratownika medycznego w realizacji projektów fundacji Polskie Centrum Pomocy Międzynarodowej" zostałem powołany przez Radę Wydziału Lekarskiego i Nauk o Zdrowiu UJK w Kielcach (pismo Prorektora ds. dydaktycznych Prof. zw. dr hab. n.med. Stanisława Głuszka z dnia 16.09.2019 r.)

II. Aktualność przedmiotu rozprawy

Problematyka rozprawy mgr. Michała Wieczorka mieści się w dziedzinie nauk medycznych i nauk o zdrowiu, w dyscyplinie nauki o zdrowiu.

Udział polskich ratowników medycznych w międzynarodowych misjach pomocowych nakłada na nich obowiązek prezentowania dużego doświadczenia zawodowego w udzielaniu pomocy, zarówno w sytuacjach codziennych, jak i sytuacjach wynikających z toczącego się konfliktu zbrojnego w obszarze do którego się udają. Duża część kadr medycznych trafia na misje międzynarodowe bez wcześniejszego przygotowania specjalistycznego wynikającego ze specyfiki zdarzeń danego regionu. Brakuje jednolitych standardów pracy ratowników zatrudnionych w różnych międzynarodowych instytucjach. Co więcej, dojazd służb ratunkowych w obszarze objętym konfliktem zbrojnym jest bardzo często znacznie utrudniony i niebezpieczny. To opóźnia czas reakcji w nagłych wypadkach i ogranicza dostęp poszkodowanych do opieki medycznej.

Stąd też w Polsce pojawiła się idea wprowadzenia systemu ustawicznego kształcenia oraz jednolitych wytycznych pracy dla ratowników medycznych realizowana przez różne organizacje, w tym organizacje pozarządowe wespół z np. Międzynarodowym Ruchem Czerwonego Krzyża i Czerwonego Półksiężycy.

WPLYNĘŁO
Wydział Lekarski i Nauk o Zdrowiu
Data2019..11..22.....
L.dz.

1

Działania tego typu dotyczą nie tylko szkolenia kadry ratowników medycznych, ale także mieszkańców trudno dostępnych stref na wypadek konieczności samopomocy w stanach zagrożenia zdrowia i życia.

Jednym z bardzo ważnych elementów właściwych zachowań ratowników medycznych w sytuacjach kryzysowych są ich umiejętności psychofizyczne i kompetencje społeczne. Problematyka ta nabiera aktualności wobec coraz częstszego udziału polskich ratowników medycznych w międzynarodowych misjach pomocowych.

III. Charakterystyka struktury recenzowanej pracy

Praca magistra Michała Wieczorka złożona jest z sześciu części: wstępu, celu pracy, materiału i metodyki, wyników badań, dyskusji, wniosków a treść rozprawy uzupełniają spis skrótów (umieszczony na początku pracy) piśmiennictwo, streszczenie pracy, spis tabel, spis wykresów, spis zdjęć, aneks (umieszczone na końcu pracy).

Piśmiennictwo liczy 8 stron i obejmuje 122 pozycje literatury, z czego 40% stanowią doniesienia obcojęzyczne (głównie anglojęzyczne).

W Aneksie pracy zamieszczono instrumenty wykorzystane przez autora w badaniach: kwestionariusz własnego autorstwa, Kwestionariusz CISS, Kwestionariusz KS-A (D).

Łączna liczba stron manuskryptu wynosi 149 z czego objętych numeracją rozdziałową jest 113 stron.

Wstęp pracy (s. 22) charakteryzuje m.in. założenia systemów pomocy międzynarodowej dla państw objętych katastrofą, Mechanizmy Ochrony Ludności Unii Europejskiej – European Civil Protection Mechanism (EUCPM), Mechanizm Ekspertyki Organizacji Narodów Zjednoczonych ds. Oceny i Koordynacji Działań w Katastrofach – United Nations Disaster Assessment and Coordination (UNDAC), Zagraniczne Zespoły Medyczne – Foreign Medical Teams (FMT) klasyfikacja Światowej Organizacji Zdrowia – World Health Organization (WHO) zespołów ratunkowych, udział polskich organizacji pozarządowych – non governmental organizations (NGO) w niesieniu pomocy międzynarodowej, psychofizyczne i społeczne determinanty wykonywania zawodu ratownika medycznego. Treść wstępu w wysoce merytoryczny sposób wprowadza czytelnika w zagadnienia poruszane w dalszej części dysertacji.

Cel pracy (s.1) prezentuje w sposób przejrzysty cel główny oraz cele szczegółowe badań.

Materiał i metody (s.10) zawiera problemy i hipotezy badawcze, charakterystykę grupy badanej, techniki i narzędzia do pomiaru stylów i strategii radzenia sobie ze stresem wykorzystane w badaniach przez autora dysertacji. W badaniach wykorzystano Kwestionariusz

Kompetencji Społecznych – KSS (autorstwa Anny Matczak), kwestionariusz kompetencji społecznych, cech psychofizycznych oraz kompetencji zawodowych ratowników medycznych własnego autorstwa, Kwestionariusz Radzenia Sobie w Sytuacjach Stresowych – CISS (autorstwa: N. S. Endler, J. D. A. Parker).

Rozdział ten kończy opis metod statystycznych zastosowanych w pracy. Analizę statystyczną przeprowadzono z wykorzystaniem oprogramowania statystycznego MedCalc w wersji 15.8.

Wyniki badań (s.56) obejmują zagadnienia sytuacji społeczno demograficznej ratowników medycznych w badanych grupach, oceny wybranych cech psychofizycznych oraz kompetencji zawodowych ratowników medycznych w badanych grupach na podstawie kwestionariusza własnego autorstwa, kompetencji społecznych ratowników medycznych w badanych grupach w świetle Kwestionariusza Kompetencji Społecznych (KKS), stylów radzenia sobie ze stresem przez ratowników medycznych w badanych grupach w świetle Kwestionariusza Radzenia Sobie w Sytuacjach Stresowych – Coping Inventory for Stressful Situations (CISS), subiektywnej oceny wybranych kompetencji zawodowych ratowników medycznych w badanych grupach, przydatności uzyskanych wyników w kreowaniu zapotrzebowania na kompetentnego ratownika medycznego w systemach pomocy międzynarodowej. Ta część pracy zawiera liczne tabele oraz ryciny prezentujące wyniki badań przeprowadzonych przez autora.

Dyskusja (s.14)

Rozdział ten jest ciekawie przeprowadzoną dyskusją prezentującą wyniki badań autora w odniesieniu do spostrzeżeń innych autorów. Autor dysertacji dokonuje analizy w zakresie: reagowania w sytuacjach stresujących, umiejętności podejmowania ryzyka, współpracy w zespole, umiejętności psychofizycznych, kompetencji społecznych, kompetencji zawodowych, profesjonalizmu. Walorem tej części pracy jest wysoki stopień kompetencji i merytoryczności tekstu przygotowanego przez doktoranta.

Wnioski (s.1)

Dysertacja zawiera 6 wniosków stanowiących logiczno-statystycznie podsumowanie przeprowadzonych badań.

- IV. Uwagi szczegółowe dotyczące strony formalnej i językowej pracy:
rozprawa została napisana w języku polskim, w stylu właściwym dla dysertacji.

We wstępie pracy, podobnie jak w innych częściach rozprawy, znajduje się bogaty materiał fotograficzny pochodzący ze zbiorów własnych autora. Ikonografia ta podnosi wartość opracowania, jednak prezentacja pełnego wizerunku osób budzi zastrzeżenia recenzenta zwłaszcza wobec ostrych wymogów RODO.

Materiał i metodyka zawiera problemy i hipotezy badawcze, zdaniem recenzenta problemy i hipotezy badawcze powinny poprzedzać rozdział materiał i metodyka.

W badaniach i interpretacji testów psychometrycznych obok autora dysertacji brała udział psycholog (jej oświadczenie o uczestnictwie w badaniach znajduje się na końcu pracy). Dobrze byłoby nadmienić w części badawczej o uczestnictwie psychologa w badaniach. Zastosowane w badaniach mgr. Michała Wieczorka testy psychometryczne np. Kwestionariusz Kompetencji Społecznych (KKS) może być stosowany przez psychologów (wymagany dyplom magisterski studiów psychologicznych lub innych profesjonalistów po ukończonym szkoleniu ogólnym z psychometrii), czy Kwestionariusz Radzenia Sobie w Sytuacjach Stresowych – CISS gdzie dopuszcza się badania tylko przy udziale psychologów (wymagany dyplom magisterski studiów psychologicznych). Oba powyższe testy wymagają wydatnego udziału psychologa w badaniach, wskazanym byłoby więc zamieszczenie oświadczenia psychologa o zrzeczeniu się praw autorskich do przeprowadzonych przez niego badań.

Treść niektórych wniosków np. pierwszego sięga do zbyt daleko idącego kolokwializmu: „...wypadli zdecydowanie lepiej...”

We wniosku drugim autor pisze: „...istnieje związek pomiędzy poziomem badanych kompetencji, a szansą na przynależność do grupy ratowników działających w obszarze pomocy międzynarodowej...” szkoda, że nie precyzuje tego związku przy wykorzystaniu instrumentu statystycznego.

Pozytywnie należy ocenić liczbę pozycji bibliograficznych wykorzystanych w rozprawie, jednakże w obszarze tym należy wskazać mankamenty. Dotyczą one przede wszystkim dużej eklektyczności zapisu pozycji piśmiennictwa (np. pozycja 22, 45, 50, 53, 59, 61, 82, 85, 98, 102, 119 – autor musi się zdecydować czy chce stosować pełne tytuły czasopism czy też tylko skróty tych czasopism, musi także przyjąć jednolity klucz zapisu artykułów np., rok, numer zeszytu, strony artykułu). Te drobne niedociągnięcia redakcyjne psują ogólne wrażenia czytelnika dysertacji.

V. Podsumowanie

Reasumując można stwierdzić, że recenzowana praca doktorska zawiera interesujące rozważania o charakterze teoretycznym jak i opis prawidłowo przeprowadzonego procesu badawczego z właściwie wyciągniętymi wnioskami. Rozprawa stanowi samodzielne rozwiązanie przez Doktoranta problemu naukowego. Autor wykazał się umiejętnością identyfikacji problemów badawczych, formułowania celu badań, pracy nad badaniami literaturowymi w zakresie analizowanych problemów, konstruowania i doboru metod badawczych, przeprowadzenia badań, wnioskowania i prezentacji wyników. Po lekturze dysertacji można również stwierdzić, że Autor posiada dużą ogólną wiedzę w dyscyplinie nauki o zdrowiu.

Mimo, że recenzent zgłasza pewne uwagi do tekstu dysertacji, nie zmienia to faktu, że praca stanowi ciekawy, oryginalny przykład cennego materiału dla praktyki ratownictwa medycznego. Po dokładnym zapoznaniu się z przedstawioną mi do recenzji pracą doktorską stwierdzam, że oceniana dysertacja spełnia wymogi stawiane pracom doktorskim. Wnoszę zatem o dopuszczenie przedłożonej mi do recenzji rozprawy Pana magistra Michała Wieczorka do publicznej obrony.

Prof. dr hab. Zbigniew Kopański
Kraków 05/11.2019r

